

Apostlenes Gerninger, der hører til Det ny Testaments længste skrifter, ville i rulleform have fyldt en helt rulle alene. Fra 2. århundrede begyndte de kristne at fremstille bøger, som er mere håndterlige. (Ill. fra bogen)

Helligåndens gerninger

Tekst: ApG 1,1-2:

I min første bog fortalte jeg dig, Theofilus, om alt det, som Jesus gjorde og lærte fra begyndelsen lige til den dag, han blev taget op til himlen, efter at han ved Helligånden havde givet sine befalinger til de apostle, han havde udvalgt.

AF KAI KJÆR-HANSEN

Den bog, der er placeret som den femte bog i Det Nye Testamente - efter de fire evangelier - kaldes Apostlenes Gerninger. Måske kan der findes bedre navne. Et af dem, der er foreslået, er Helligåndens Gerninger. Under alle omstændigheder er det en bog, der bevidner, at Jesus gerninger ikke afsluttedes med Jesu død og opstandelse. Det blev også pinse! Den korsfæstede og opstandne Jesus fortsætter sit virke efter sin død, opstandelse og himmelfart. Apostlenes Gerninger viser i glimt, at - og hvordan - den fraværende Jesus er den nærværende ved Helligånden.

Bogens forfatter - Lukas - fortæller, hvordan det kristne budskab blev spredt fra Jerusalem ud til den daværende

græsk-romerske verden. Hermed vil han ikke blot give historiske oplysninger, han vil også forkynde for sin samtid. Som apostlene og andre havde været vidner om den nye tidsalder - og frelse - der var kommet i og med Jesus, skal læserne være det på deres måde. Fortællingen om fortidens gerninger bliver dermed en opfordring til læserne om aktivt at være med til at præge deres egen nutid - og dermed fremtid - for Jesu sag og i Jesu navn.

Hvis dette er rigtigt, involveres vi også som moderne læsere. Næmlig til at være med til at skrive videre på Helligåndens og vore gerninger!

Helligånd og from dovenskab har i denne forbindelse intet med hinanden at gøre. I hvert fald ikke ifølge Lukas. Hans bog viser, at Helligåndens gerninger og menneskers gerninger ikke er modsætninger. Uden Helligånd ingen tro. Uden menneskelige gerninger og ord - samt ofre - ingen fremgang.

Når apostlene aflægger rapport om Helligåndens og deres egne gerninger, får Gud derimod al ære. Sådan skal det være!

I min første bog...

Forordet til Apostlenes Ger-

ninger indeholder en kort opsummering af, hvad Lukas har skrevet om Jesus i sit evangelium. Jesu virksomhed sammenfattes i hvad han gjorde - hermed tænkes der på hans handlinger, ikke mindst hans undergerninger, hvad han lærte - hermed tænkes der på hans ord, hans forkyndelse og lærevirksomhed.

Jesu gerninger og ord er nøje knyttet til hinanden i evangeliet. Begge dele blev udført med guddommelig autoritet. Begge dele peger på, at Guds rige er nær i Jesu person. Og Guds rige er ikke mindre nær, fordi Jesus nu forlader sine venner. Det er heller ikke mindre betydningsfuldt. Hvad der var foregået i fortiden, i perioden mellem Jesu første offentlige fremtræden og frem til hans himmelfart, har betydning for fremtiden. Nu er det blevet fremtid i Guds frelseshistorie.

Tid og sted

Tiden, der dækkes i kapitel 1, er perioden mellem den jødiske påske og pinse, i alt 50 dage samme år, som Jesus døde og blev oprejst fra de døde.

Stedet, hvor begivenhederne udspilles, er Jerusalem, jødernes hellige by med templet:

- i denne hellige by var de afgørende frelseshistoriske

begivenheder indtruffet med Jesu død og opstandelse

- til denne by skulle evangeliet forkyndes først

- fra denne by skulle evangeliet udgå til hele verden.

Overvej hvordan Lukas bruger kap. 1 som indledning til den vigtige sag, der begynder i kap. 2 med Helligåndens udgydelse, ja, faktisk bruger han det som en slags indholdsoversigt til hele sit skrift (se 1,8)

Ruller, bøger og pc'ere

Når gengivelsen lyder »I min første bog« (1.1) kommer moderne læsere til at tænke på en bog med sider. Men man skal tænke sig en bogrulle. I den daværende verden var sådanne ruller almindeligvis af papyrus eller pergament. Særlig kendt er de såkaldte Dødehavsruller.

Litterære værker fyldte i rulleform almindeligvis ikke mere end 12 meter. De to længste bøger i NT, Lukas-evangeliet og Apostlenes Gerninger, har hver for sig næsten denne længde. Havde Lukas skrevet sit dobbeltværk på én rulle, ville den være blevet alt for stor og uhåndterlig. Ruller var imidlertid svære at arbejde med, hvis man ville slå et skriftsted op. Og det havde Jesus-bevægelse

På rejse i apostlenes verden

AF PETER BIRCH

Kristeligt Dagblad indbyder i samarbejde med Det Danske Bibelselskab læserne til at deltage i årets julekonkurrence, der indledes i dag. Dr. teol. Kai Kjær-Hansen har netop udgivet en studieudgave til Apostlenes Gerninger, det femte skrift i Det ny Testamente, og det er uddrag fra denne bog, der dagligt frem til og med 23. december - vil blive bragt som afsnit i julekonkurrencen.

Ikke mindre end 2000 læsere deltog i sidste års julekonkurrence, der byggede på Kai Kjær-Hansens studieudgave til Matthæusevangeliet. Det er vort håb, at mange af Kristeligt Dagblads læsere igen vil deltage i legen, der samtidig giver anledning til at fordybe

sig i et af Det ny Testaments spændende og udfordrende skrifter.

Klip svarkuponerne ud og send dem samlet til Kristeligt Dagblad, så de er os i hænde senest søndag 31. 12. 1995. Alle, som indsender mindst otte rigtige svar, deltager i lodtrækningen af en række flotte bibeludgivelser og et antal eksemplarer af Kai Kjær-Hansens bog:

1. præmie: En bibel i luksusudgave, søgte skind med guldsnit og registerudskæring (værdi: kr. 1250,-)
2. præmie: Fem bibler, illustreret af Bodil Kaalund (værdi pr. stk.: kr. 950,-)
3. præmie: 20 eksemplarer af Kai Kjær-Hansens studieudgave til Apostlenes Gerninger, udgivet af Det Danske Bibelselskab (værdi pr. stk.: kr. 225,-)

Jule

konkurrence I

I hvilket kapitel i Lukasevangeliet omtales Theofilus også?

Det rigtige svar er:

Indsendt af:

Adresse

Alle kuponer - mindst otte af de ialt ti - indsendes samlet i en kuvert til Kristeligt Dagblad, Fanøgade 15, 2100 København Ø inden 31.12.1995.

sen brug for. Fra det 2. årh. - måske endda tidligere - fremstillede kristne bøger. Det ser ud til, at hedningekristne har været foregangsmænd på dette område. Bøger gjorde det meget lettere at bladere rundt i evangelierne og de andre nytestamentlige skrifter, når man skulle finde bevissteder for ens tro. De var også billigere at fremstille og mere slidstærke.

Den dag i dag fortsætter jøder med at have torahruller i synagogen til gudstjenestebrug. Men selvfølgelig har de

også de hellige skrifter i bogform. Ligesåvel som de - og vi - benytter os af computerteknikken, når det drejer sig om at trænge ind i de hellige skrifers verden. Tænk at man kan have hele Bibelen på en lille diskette!

Overvej at man såmænd ikke skal være bange for at tage ny teknik i anvendelse, når det drejer sig om at trænge ind i Skriftens verden. En pc'er med en bibel indlagt på harddisken giver hidtil ukendte muligheder for at »bladere« i de hellige skrifter.

Pinsedagsunderet, her i Esben Hanefelt Kristensens streg, betegnes ofte som kirkens fødselsdag. Men det er misvisende, påpeger Kai Kjær-Hansen i dagens afsnit af Kristeligt Dagblads julekonkurrence.

ApG. 2,1-4:

Da pinsedagen kom, var de alle forsamlet. Og med ét kom der fra himlen en lyd som af et kraftigt vindstød, og den fyldte hele huset, hvor de sad. Og tunger som af ild viste sig for dem, fordelte sig og satte sig på hver enkelt af dem. Da blev de alle fyldt af Helligånden, og de begyndte at tale på andre tungemål, alt efter hvad Ånden indgav dem at sige.

AF KAI KJÆR-HANSEN

Den jødiske pinse blev brugt som en mindedag for forskellige pagters indgåelse. Ifølge nogle traditioner var pagten med Noah og Abraham også indgået pinsedag. Først og fremmest fejrede man Sinajpagten. Og man fornyede pagten ved pinse.

Netop ved en sådan pagtsfornyelsesfest fornyer Gud på ekstraordinær måde sin pagt. Nu bliver det den nye pagts tid, Helligåndens tid, som lovet af Gud (Ez 36,26-28). Lukas ville vist ikke have haft noget imod, at man kaldte denne pagt for »Jerusalem-pagten«. Den er knyttet til det, der er sket med Jesus i Jerusalem, og den finder sted i Jerusalem, byen, apostlene ikke måtte forlade, før Guds løfte var indfriet (1,4). Nu er ventetiden ovre.

Hvad der sker med apostlene på pinsedagen i Jerusalem, forstås bedst i lyset af, hvad der tidligere var sket på Sinajs bjerg. Ord og begreber i v. 2-3 ligner dem, der bruges til at beskrive pagtslutningen på Sinajs bjerg.

Forhold, der indtraf ved pagtslutningen på Sinaj, indtræffer nu i Jerusalem. Begge

steder handler Gud på ekstraordinær måde.

Gud handler, så det både kan høres med ørene og ses med øjnene. Hvad der høres, er ligesom et vindstød, og hvad der ses, er ligesom ildtunger, men det er hverken vindstød eller ildtunger, men Gud, der handler på samme måde ved »Jerusalem-pag-

ten« som ved Sinaj-pagten. På en ny måde fyldes de troende af Helligånden, en måde, der hører »de sidste dage« til (se 2,18). Det er blevet pinse - på ny.

Den nye tid og Helligånden

Med Helligåndens udgydelse

pinsedag (kap. 2) indledes en ny tid. Men der er sammenhæng mellem denne nye tid og tiden forud herfor. Hermed opfyldtes nemlig Guds løfter om en åndsudgydelse, der skal gælde alle, ikke blot nogle få udvalgte. Ifølge Guds løfte skal dette indtræffe i »de sidste dage« (2,17). Med Helligåndens udgydelse er det

Pinsedagen

Jule

konkurrence 2

I hvilken bog i Bibelen omtales første gang pagterne med Noah og Abraham?

Det rigtige svar er:

Indsendt af:

Adresse

Alle kuponer - mindst otte af de ialt ti - indsendes samlet i en kuvert til Kristeligt Dagblad, Fanøgade 15, 2100 København Ø inden 31.12.1995.

blevet de sidste dage, frelsens tid for alle mennesker.

Det er udtryk for en primitiv kristen tankegang, hvis man forestiller sig, at Helligånden lader sig opfinde på pinsedag. Allerede i det andet vers i Første Mosebog tales der om Guds ånd. Guds ånd er Gud, nærværende og aktivt handlende i verden. I GT falder Guds ånd på en speciel måde over personer, som Gud har udvalgt til at udføre en opgave. Guds ånd virker med, når profeterne taler om Messias' dage, de sidste dage - et synspunkt, der understreges i Apostlenes Gerninger. Og alt, hvad der har at gøre med Jesus, hans fødsel, dåb og virksomhed, er omgivet af Guds ånd.

I den nye tid, Helligåndens tid, har også alt, hvad der har at gøre med de troende og kirkens ekspansion noget at gøre med Helligånden.

Ikke kirkens fødselsdag

Pinsen beskrives undertiden som kirkens fødselsdag. Hermed vil man sige, at der med Helligåndens udgydelse kom noget nyt til i Guds frelseshistorie, hvilket er rigtigt. Alligevel er betegnelsen misvisende. Før pinse havde Gud også sin menighed. Den fandtes f.eks. under ørkenvandringen (7,38). Det er Guds kirke

for de sidste dage, som med pinsen indleder sin virksomhed; det er det fornyede Israel, der træder frem, Messias' folk, med et budskab til jøder såvel som ikke-jøder. Kirken består nu af jøder og hedninger, idet hedninger får del i velsignelsen til Israel.

Taleunder eller høreunder?

Fortolkerne - og kirkesamfund - er meget uenige om, hvorvidt det er det ene eller det andet.

Høreunder, dvs. at apostlene har talt en eller anden form for tungetale, men at de forskellige folk hører det på eget sprog; dette underbygges undertiden med, at den spottende anklage for at være berusede (v. 13) bedst forstås, hvis apostlene har talt et for tilhørerne usammenhængende sprog, det man almindeligvis kalder tungetale.

Taleunder, dvs. at underet sker på apostlenes læber; de taler fremmede sprog, som er forståelige for dem, der nu engang kan de pågældende sprog; dette er mest nærliggende, hvis man hæfter sig ved, hvad der siges i v.6, 8, og 11: apostlene taler tilhørernes sprog.

Overvej argumenterne - og tungetale i øvrigt, som ikke spiller den store rolle i Apostlenes Gerninger

I sin prædiken pinsedag udlægger Peter den gammeltestamentlige salme 16 som en profeti, der har fundet sin opfyldelse i Jesus Kristus.
Ill. kobberstik fra hollandsk 1700-talsudgave af Apostlenes Gerninger.

Da døden tabte

ApG 2,22-24:

Israelitter, hør disse ord: Jesus fra Nazaret - en mand, der er udpeget af Gud for jer ved mægtige gerninger og undere og tegn, som Gud gjorde gennem ham midt iblandt jer, sådan som I selv ved - ham fik I udleveret efter Guds fastlagte bestemmelse og forudviden, og ved lovbryderes hånd naglede I ham til korset og dræbte ham. Men Gud gjorde en ende på dødens veer og lod ham opstå, for han kunne umuligt holdes fast af døden.

AF KAI KJÆR-HANSEN

At det engang skal blive »de sidste dage«, som profeten Joel taler om (ApG 2,17-21), kan tilhørerne ikke være uenige med Peter om. Disse »sidste dage« med åndsudgydelsen relateres nu til Jesus. Ham kunne man blive uenig om. Hvem er han da, ham man skal påkalde for at blive frelst (2,21)?

Ordene er knappe, men danner et mønster for ume-nighedens prædiken, som genfindes andre steder i Apostlenes Gerninger. I pinsedagen præsenteres Jesus

- som en mand, der er udpeget af Gud for Israel - »udpegelsen« er sket ved de mægtige undere og tegn, Gud lod Jesus udføre

- som den, der led døden ved korsfæstelse - »udleveringen« er i overensstemmelse med Guds mysteriefyldte plan, som både jøder og ikke-jøder samarbejdede om at udføre

- som den, der blev oprejst fra de døde - »oprejsningen« finder sted ved Jesu opstandelse, som Gud udvirker.

Var Jesus forblevet i sin grav, var han ikke Messias.

Men Messias kunne ikke fastholdes af døden. Gud gjorde ende på dødens veer. Et tegn på dette finder Peter i Salme 16. Ifølge Peter er det Messias, der taler i salmen.

Tillidsfuldt udtrykker Guds Messias her, at Gud ikke vil lade ham se forrådnelse. Messias skal ikke blive et skelet.

Naglet til korset

At Jesus blev naglet til et kors, er der almindelig enighed om. Uenigheden drejer sig om, hvem der var ansvarlig for dette, de jødiske ledere eller romerne? Peter er imidlertid ikke ude efter at diskutere skyldsspørgsmål på et teoretisk plan. Han vil have, at folk omvender sig! Han inddrager endda folk, der ikke personligt har været involveret i processen mod Jesus.

Det er vanskeligt at læse disse udsagn på en rigtig måde. At de er blevet læst på en forkert måde, vidner historien om. Her er de brugt - endda af den kristne kirke - til antisemitiske formål.

Man læser dem bedst ved at lukke øjnene og tænke situationen igennem: Mindre end otte uger tidligere er Jesus blevet henrettet. Det var uretfærdigt. Det skete i denne by. Han - Jesus - var vores kære mester. At man dog kunne gøre det! Han ville Israel det bedste. Det har Gud vist ved at lade ham opstå.

Overvej forskellen på at læse disse ord i deres historiske sammenhæng om interne jødiske forhold og som en kraftig motivering for omvendelse - og så læse dem som et generelt udsagn, der skulle gælde jøder altid og overalt.

Dødens veer

Gud gjorde en ende på dødens veer, da han lod Jesus opstå (v.24). Udtrykket er vanskeligt. Ordret hedder det, at Gud løste dødens veer eller dødens smerte. Måske tænkes døden som en fødende

kvinde, som må give sit barn fra sig, når tiden kommer; disse veer gør Gud ende på ved at lade Jesu opstå. Eller der kan være tænkt på, at Gud løser Messias fra hans smerter ved at befri ham fra dødens vold.

Overvej hovedsagen, at under alle omstændigheder forbliver Messias ikke i døden.

Velkommen, kong Messias!

I dag - som ved vor tidsregnings begyndelse - er der blandt jøder mange opfatterser om Messias. Mens den ortodokse del af jødedommen har bevaret troen på en personlig Messias, har den liberale del - eller reformjødedommen - forkastet denne tro, men bevaret håbet om en messiansk tid, hvor alle mennesker samles i troen på den ene Gud og lever i fred med hinanden.

I tidens løb er en del jødiske messiasprætendenter fremstået. Fra allernyeste tid kan nævnes Rabbi Menachem Mendel Schneerson, som døde i New York d. 12. juni 1994, 92 år gammel. Hans tilhængere mente, at han var Messias. På bannere og skilte og i avisannoncer lød budskabet de sidste år forud for hans død: »Gør jer rede til Messias' komme.« På plakater med den vinkende Schneerson lød teksten: »Velkommen, kong Messias«. I en avisannonce blev det sagt: »Menachem M. Schneerson er kong Messias.« Mens han lå i respirator kort tid forud for sin død, lød budskabet i en anden annonce: »Tiden for jeres forløsning er kommet.« Schneerson er her citeret for ordene: »Gør alt, hvad I kan, for at bringe Messias, her og nu!«

Schneersons død ændrede intet ved, at mange af hans tilhængere stadig betragter ham som Messias. At han er det, vil vise sig, når han engang i fremtiden opstår, hævdes det.

Set fra en kristen synsvin-

kel er det mest bemærkelsesværdige, at Herrens lidende tjener i Es 52,13-53,12 blev tolket om Schneerson og altså blev forstået om Messias. Den almindelige jødiske opfattelse - i hvert fald siden det 11. århundrede - har været at tolke den lidende tjener om Israels folk, ikke om Messias. Men ifølge Schneersons tilhængere var han »en lidelsesmand, kendt med sygdom« og en, der led meget på grund af »vore overtrædelser«.

Der er imidlertid spor af, at Esajas kap. 53 tidligere er blevet tolket om Messias af nogle jøder. Nogle mener, at grunden til, at Esajas kap. 53 har fået en så ringe plads i jødisk messiasforståelse, er den store betydning, dette kapitel har haft fra Jesusbevægelsens begyndelse - tolket om Jesus.

At Schneerson også blev betragtet som værende af Davids slægt, hører også med til billedet.

jule

konkurrence 3

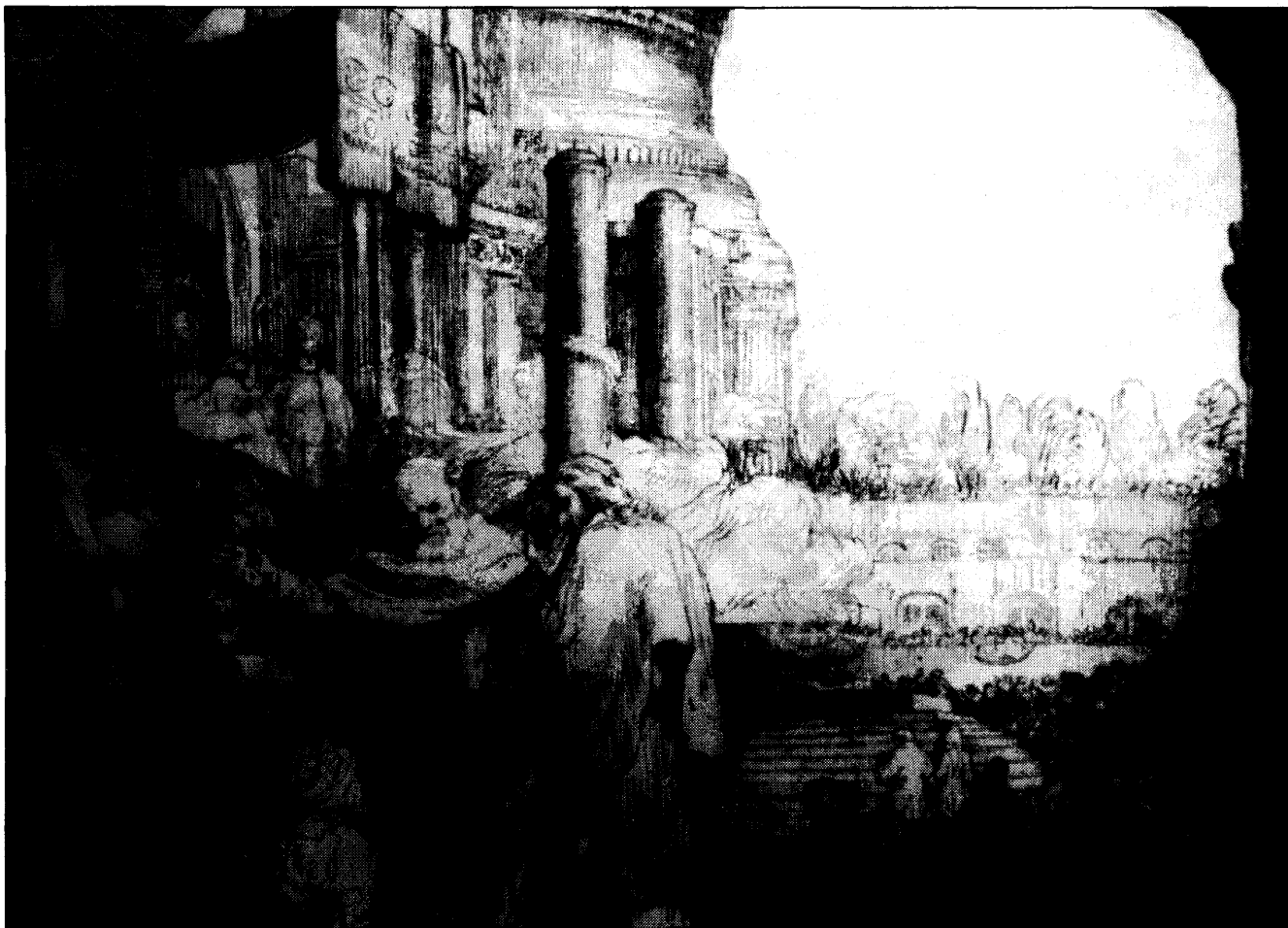
Lovbryderen i v.23 er Pontius Pilatus. I hvilket kapitel i Lukasevangeliet stilles Jesus for Pilatus?

Det rigtige svar er:

Indsendt af:

Adresse

Alle kuponer - mindst otte af de ialt ti - indsendes samlet i en kuvert til Kristeligt Dagblad, Fanøgade 15, 2100 København Ø inden 31.12.1995.

Den første menighed

ApG 2,42-47:

De holdt fast ved apostlenes lære og fællesskabet, ved brødets brydelse og ved bønnerne. Hver og én blev grebet af frygt, og der skete mange undere og tegn ved apostlene. Men alle de troende var sammen, og de var fælles om alt. De solgte deres ejendom og ejendele og delte det ud til alle efter enhvers behov. De kom i enighed i templet hver dag; hjemme brød de brødet og spiste sammen, og jublende og oprigtige af hjerte priste de Gud og havde hele folkets yndest. Og Herren føjede hver dag nogle til, som blev frelst.

AF KAI KJÆR-HANSEN

Et betydeligt antal jøder er kommet til tro. Messias' folk har for første gang vidnet i Helligåndens kraft om Israels Messias til Israels folk. Hvordan Messias' folk, dette fornyede Israel, levede indbyrdes i den første tid, gives der nu et glimt af i et såkaldt summarium eller samleberetning, hvor forholdene opsummeres i generelle vendinger (jf. 4,32-37; 5,12-16).

Menigheden har

- et fælles grundlag for deres tro og liv i apostlenes lære eller undervisning
- et fællesskab i omsorg for hinanden
- et fællesskab i nadveren
- et fællesskab i bønnerne.
- deres fællesskab og aktivitet uddybes lidt nærmere i de følgende vers.

Endnu er der ingen konflikt mellem det jødiske folk i almindelighed og Jesusbevægelsen. Folket kunne godt li' dem. Og hvad vigtigere er: mennesker bliver frelst af

Guds nåde. Det er ham, der følger nye troende til menigheden.

Idealiseret billede

En del går i rette med Lukas for at have idealiseret billedet af menigheden i Jerusalem. Det var ikke den rene idyl, hævder man. Det kan der være en del om!

Men man skal ikke for tidligt fælde dommen over Lukas, helst skal man vente med den, til man kommer et par kapitler længere frem og har læst fx 5,1-11 og 6,1-6. Her fortæller Lukas åbent om problemer og vanskeligheder - i samme menighed og også i tiden lige efter pinsen.

Hertil kommer, at Lukas har en forkærlighed for ordet »alt«. Når han fx siger, at de troende var fælles om »alt« (v. 44), klargør han i 5,4, at »alt« ikke betyder »alt uden undtagelse«, idet man som troende kunne have privat ejendom; se 5,1-11.

Overvej det billede, Lukas

giver af urmenighedens fællesskab - og at han også hermed vil forkynde for sine læsere. Hvad?

Tegn og undere

Ved apostlene sker der mange tegn og undere. Det er Gud, der står bag. Lukas kommer ofte ind på temaet (2,43; 5,12.16;6,8;8,6-7.13;14,3; 15,12;19,11;28,9). Hermed videreføres de tegn og undere, som Jesus gjorde. De er tegn på det frembrydende gudsrige.

Nogle mener, at Lukas hermed giver udtryk for en »herlighedsteologi«, som står i kraftig modsætning til en »korsets teologi«, repræsenteret af Paulus. Holder man sig så til Lukas - i dag - bliver man fremgangsteolog; holder man sig til Paulus - i dag - tror man slet ikke på underrets mulighed.

Dette er en forenkling af et kompliceret forhold. Vel bruger Lukas brede penselstrøg, men talsmand for en moderne

I ApG fortælles aet, at der skete mange undere ved apostlene. Her ses Rembrandts illustration til beretningen om Peter, der helbreder en lam: »Sølv og guld har jeg ikke, men jeg giver dig, hvad jeg har: I Jesus Kristi, nazaræerens, navn stå op og gå!« (3,6)

Jule

konkurrence 4

I hvilket kapitel i Apostlenes Gerninger omtales det at menigheden i Jerusalem var vokset til omkring frem tusind?

Det rigtige svar er:

Indsendt af:

Adresse

Alle kuponer - mindst otte af de ialt ti - indsendes samlet i en kuvert til Kristeligt Dagblad, Fanøgade 15, 2100 København Ø inden 31.12.1995.

fremgangsteologi er han nu ikke. Det bedste eksempel er Lukas' beretning om Jakobs død (12,1-2). Ifølge en fremgangsteologi skulle Jakob ikke være død. Det var han for ung og livskraftig til!

Tro og undere hører for Lukas sammen (se fx 3,16). Men han er ikke bange for at sige, at undere kan skabe nysgerighed og lede til tro (se fx 13,7). Altid er det Gud, der står bag. Men underet bruges efter sin hensigt, når det ledsages af en forkyndelse om Jesus og den frelse, han bringer (se kap. 3). Mirakelvirk-somhed i Jesu eller Hellig-åndens navn, som ikke finder sted i troens sfære, afvises på det kraftigste (se fx 8,18-24;19,13-16).

Og: det største under er, når mennesker kommer til at tro på Jesus.

Overvej påstandene:

Afviser man, at Gud kan gøre ekstraordinære ting i dag, begrænser man Gud.

Er man hele tiden på jagt efter det ekstraordinære, står

man i fare for at forkrøble tilværelsen for sig selv, hvis man fx bliver ramt af en uhelbredelig sygdom, og man driver andre ind i en krampagtig og forkrøblet tro, hvis man hævder, at sygdom skyldes manglende tro på Guds magt.

3000 og nullerne

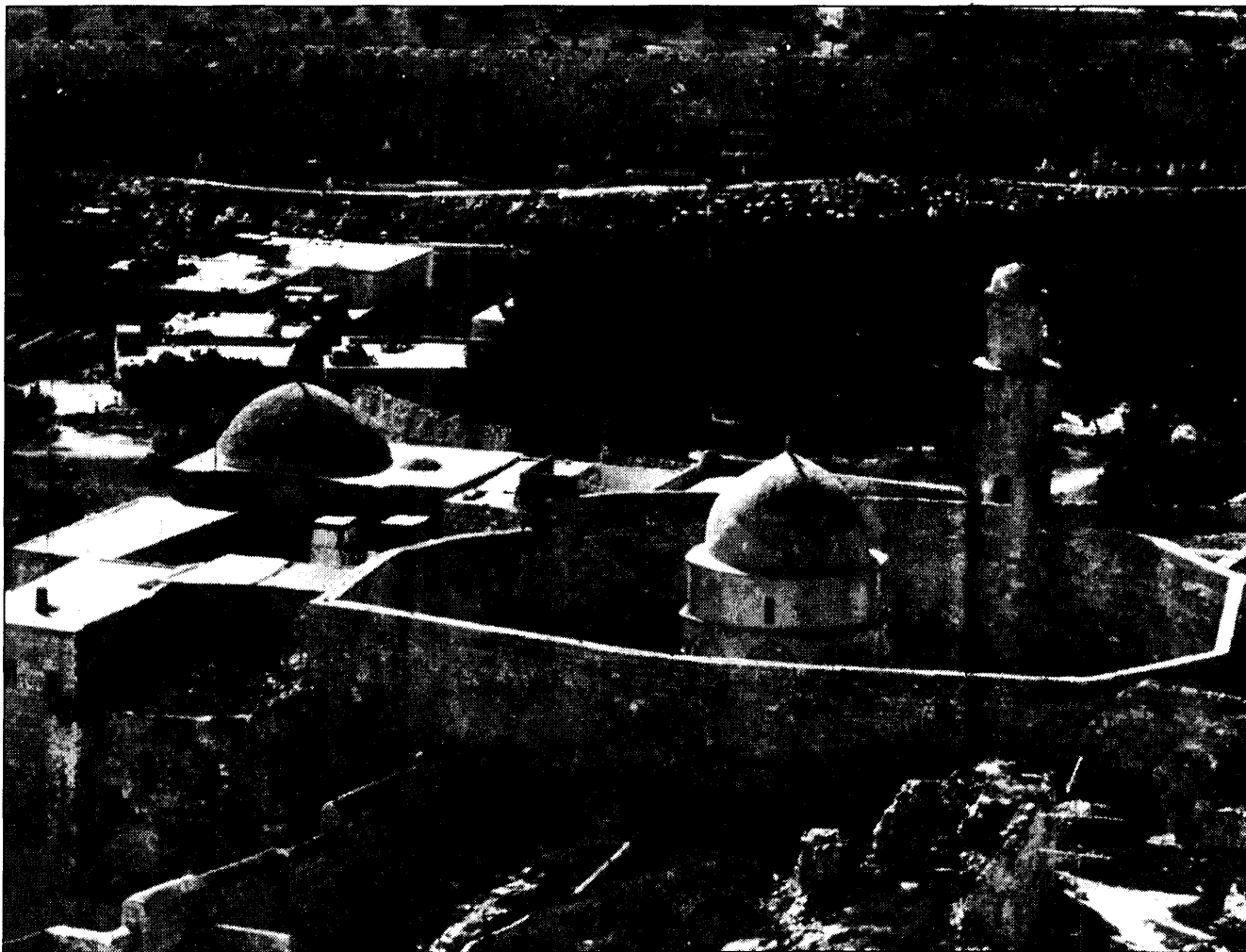
Hele 3000 jøder blev døbt på én dag! (2,41). Lukas kunne nu godt have indføjet et par forklarende sætninger her, så det blev helt klart, hvor han vil hen:

»I øvrigt kender jeg ikke noget eksempel på, at så mange hedninger tog imod frelsen på én dag - ikke engang gennem den forkyndelse, min kære hovedperson Paulus leverede! Når jeg senere taler om hans resultater på én dag blandt hedninger, kan I som en regel godt fjerne et par nuller - ja, undertiden tre! Og hvad der bliver tilbage, kan I en gang imellem dividere med tre! Hvis der ikke bliver et nul tilbage.«

ApG 6,1-7:

Da der i de dage blev stadig flere disciple, begyndte hellenerne at skumle over hebræerne, fordi enkerne hos dem blev tilsidesat ved den daglige uddeling. De tolv sammenkaldte så hele discipelskaren og sagde: »Det er ikke rigtigt, at vi forsømmer Guds ord for at varetage tjeneste ved bordene. Find derfor blandt jer selv, brødre, syv velanskrevne mænd, fyldt af ånd og visdom, som vi kan sætte til denne opgave, men selv vil vi fortsat holde os til bønnen og tjenesten for ordet.« Dette forslag tilsluttede hele forsamlingen sig, og de valgte Stefanus, en mand fuld af tro og Helligånd, Filip, Prokorus, Nikanor, Timon, Parmenas og Nikolaos, en proselyt fra Antiokia. Dem fremstillede de for apostlene, som bad og lagde hænderne på dem.

Guds ord havde fremgang, og tallet på disciple i Jerusalem blev større og større; også en stor gruppe præster blev lydige mod troen.

I ApG kap. 6 fortælles der om nogle af de problemer, som den første kristne menighed måtte forholde sig til efter Kristi Himmelfart. (Illustration: i forgrunden Himmelfartskirken i Jerusalem)

Vækst giver problemer

AF KAI KJÆR-HANSEN

Menigheden af Jesus-troende jøder vokser stadig. Væksten skaber problemer mellem to grupper i Jerusalem-menigheden. Lukas har tidligere røbet, at individuelle medlemmer kunne skabe problemer for sig selv og menigheden (se 5,1-11). I kap. 6 drejer det sig om et problem, hvor menighedens autoriteter, apostlene, er ansvarlige for problemets opståen. De bortforklarer det da heller ikke, men løser det. Afsnittet viser, hvordan et problem i en menighed kan løses på en moden måde. Samtidig viser Lukas selv, at han har mere at sige om menigheden, end at den altid var ét i hjerte og sind (se 4,32).

Problemet drejer sig ikke om teologiske meningsforskelle, men er af praktisk art. De græsktalende Jesus-troende jøder føler, at enkerne i deres menighed - eller menigheder - tilsidesættes og ikke modtager tilstrækkelig fattighjælp ved den daglige uddeeling. De nærmere omstændigheder angives ikke. Men en-

ker af jødiske immigranter har været en særlig udsat gruppe, da mange af dem ikke har haft slægtninge i Palæstina til at hjælpe dem, når deres ægtefælle døde.

Nogle problemer er bedre end andre

Væksten i menigheden skaber det omtalte problem. Men hellere et problem, der skyldes vækst i menigheden, end ingen problemer på grund af stagnation. Det hører det normale til, at vækst giver visse problemer. Sådanne er til for at blive løst.

Overvej

- at apostlene ikke afbildes som fuldkomne
- at apostlene tegnes som problemløserne til efterfølgelse
- hvilke vækstproblemer der kan opstå i en moderne menighed.

Der er forskel på immigranter

Vil man være på den sikre side, når man karakteriserer de

Jesus-troende hellenister, der omtales i kap. 6, kan man ikke sige meget andet, end at de har haft græsk som gudstjenestesprog. For at forstå deres situation er det bedste, man kan gøre, at tænke på en immigrationsmenighed, fx en russisk messiansk-jødisk menighed i Israel i dag - eller for den sags skyld en danske menighed i USA for 75 år siden.

Nogle spørgsmål med Stefanus som eksempel - og til overvejelse:

- Hvem ved, hvor Stefanus er født? Strengt taget siges det ikke engang, at han er hellenist, hvilket vi af andre grunde regner med. Var hans forældre immigreret til Israel, før han kom til verden? Var han som barn blevet slæbt med hen i en af de hellenistiske synagoger og havde fået græsk som gudstjenestesprog - som hans forældre også talte med ham derhjemme - mens han legede med hebraisktalende kammerater?

- Og hvis han selv er immigrant: Var han god til sprog, så han hurtigt lærte hebraisk? Talte han græsk eller hebraisk

på arbejde? Fungere han som oversætter for dem i den hellenistiske synagoge, som kun forstod hebraisk (!) - denne situation kendes fra andre immigrationsmenigheder. Det er ikke ualmindeligt, at man bliver ved med at komme til gudstjeneste, hvor ens familie plejer at komme, selv om man ikke forstår meget af sproget længere, da man kulturelt og sprogligt er integreret i samfundet (jf at dansk udskiftes med engelsk i nogle gamle »danske menigheder« i USA).

Og: Før Stefanus kom til tro på Jesus, var han da en af dem, der egentlig var integreret i samfundet og lige så godt kunne have deltaget i gudstjenesten i en hebraisktalende menighed, men vedblev med at komme i en hellenistisk synagoge, fordi han havde en opgave der?

Og sådan kunne man blive ved. Ud fra det forhold, at hellenisterne er græsktalende, kan man ikke engang slutte, at en del af dem ikke også kunne tale perfekt hebraisk - som fx Paulus! Som Jesus-

Jule

konkurrence 5

I hvilket kapitel i Apostlenes Gerninger omtales Stefanus' død?

Det rigtige svar er:

Indsendt af:

Adresse

Alle kuponer - mindst otte af de ialt ti - indsendes samlet i en kuvert til Kristeligt Dagblad, Fanøgade 15, 2100 København Ø inden 31.12.1995.

troende har de haft en opgave i den græsk-talende menigheder i Jerusalem og har også set en opgave i at forkynde for andre græsktalende jøder, der ikke troede på Jesus. Nogle Jesus-troende hellenister

kom til at stå i spidsen for mission til græsktalende *hedninger* (se 11,20). De havde sproget - og visionen!

Overvej disse forhold, og hvordan fælles sprog skaber fællesskaber.

De kristne i Antiokia

ApG 11, 19-26:

De, der var blevet spredt under den forfølgelse, der udbrød i anledning af Stefanus, rejste nu rundt helt til Fønikien og Cypern og Antiokia, men forkyndte kun ordet for jøder. Men blandt dem var der nogle cyprioter og kyrenæere, som kom til Antiokia og også talte til grækerne og forkyndte evangeliet om Herren Jesus.

Og Herrens hånd var med dem, så et stort antal kom til tro og vendte om til Herren.

Rygtet om dem kom menigheden i Jerusalem for øre, og de sendte Barnabas til Antiokia. Da han kom dertil og erfarede Guds nåde, blev han glad og formanede alle til at holde sig til Herren med beslutsomt hjerte.

For han var en god mand, fyldt af Helligånd og tro. Og en stor skare blev vundet for Herren. Barnabas tog så af sted til Tarsus for at opsøge Saulus, og da han havde fundet ham, tog han ham med til Antiokia; og så var de sammen et helt år i menigheden og underviste en stor skare. Og det var i Antiokia, at man første gang kaldte disciplene kristne.

ke om forkyndelsens sprog, men om aktivitet med forkyndelse for en ny folkegruppe, nemlig hedningerne. Det fremgår tydeligt:

- De, der var spredt i forbindelse med Jerusalem-forfølgelsen forkyndte *kun ordet for jøder*.

- Nogle andre talte *også* til grækerne.

Reaktionen i Jerusalem.. Modermenigheden i Jerusalem reagerer med det samme ved at sende en repræsentant, nemlig Barnabas, til Antiokia. Motivet herfor angives ikke. Men det

- er ikke udtryk for mistilid de har jo allerede givet deres accept til indlemmelse af hedninger i menigheden uden betingelser (kap. 10-11)

- kan ikke helt sammenlignes med situationen i Samaria (kap. 8) - der er ikke nogle »unormale« hændelser i Antiokia; det er nærmere udtryk for hjælp og omsorg.

Barnabas' reaktioner. Udsendingen fra Jerusalem reagerer helt og holdent positivt på forholdene i Antiokia. Han ser, at troen er givet til ikke-jøder - det er meningen med det smukke udtryk: han erfarede Guds nåde (v.23) - glæder sig derved og formaner dem til fortsat at holde sig til Herren.

Jovist, Barnabas er en god mand, fyldt af Helligånd og tro. Han kæmpede nemlig ikke imod Helligånden, som netop har skænket troen til ikke-jøder.

Barnabas er også fremsynet og stiller spørgsmålet: Hvilken mand passer ind i denne voksende forsamling? Han tænker på Paulus, som han tidligere havde taget sig af og støttet (se 9,27), den Saulus, som skulle bringe Herrens navn frem »for hedninger...og Israels børn« (9,15). En sådan mand måtte passe i en menighed bestående

AF KAI KJÆR-HANSEN

I et forholdsvis lavt toneleje fortælles om et par begivenheder, som fik verdenshistorisk betydning. Den første menighed bestående af jøder og ikke-jøder dannes i Antiokia i Syrien.

Med »grækerne« menes ikke-jøder. Sagen drejer sig ik-

I kølvandet på Stefanus' stening fulgte en forfølgelse af de kristne, som derfor flygtede til Fønicien, Cypren og Antiokia. Her en middelalderlig illustration af Stefanus' stening.

Ikke mindst nogle fremtrædende engelske teologer mener, at det Jerusalem-besøg, som Lukas fortæller om i kap. 11, er identisk med det besøg, Paulus selv fortæller om i Gal.2. Andre er af en anden opfattelse. Ingen løsning er uden problemer!

Rettelse

I lørdagens afsnit af Kristeligt Dagblads julekonkurrence (nr. 4) havde der beklageligvis indsneget sig en fejl i spørgsmålet. Spørgsmålet skal retteligt lyde:

I hvilket kapitel i Apostlenes Gerninger omtales det, at menigheden i Jerusalem var vokset til omkring fem tusind?

de af jøder og ikke-jøder. Paulus opsøges i Tarsus og findes - måske var det slet ikke så let - og sammen arbejder Barnabas og Paulus i menigheden i Antiokia. Et helt år. Det var i øvrigt i Antiokia, navnet »kristen« først blev anvendt om Jesus-tilhængere.

Kristen eller messiansk?

I 11,26 bruges betegnelsen »kristen« om alle Jesus-troende i Antiokia, uanset om de har en jødisk eller hedensk baggrund. For Lukas er navnet »discipel« en almindelig betegnelse for en Jesus-troende person, navnet »kristen« derimod en ny og sjælden betegnelse.

På hebraisk er der i dag et navn for »kristne«, nemlig *notzrim*. Jesus-troende jøder bruger ikke denne betegnelse om sig selv på hebraisk. Der-til er den for negativt ladet i en jødisk sammenhæng. Når man siger »kristen«, får en jø-

de ofte associationer til alle de ugerninger, der er gjort i kristenhedens navn mod det jødiske folk. I stedet for kalder Jesus-troende jøder sig messianske jøder.

Overvej
- at der i NT ikke gives nogen befaling om, at man skal hedde kristen

- at når vi kalder os kristne efter Kristus - som er afledet af det græske Kristos - er der intet underligt i, at Jesus-troende jøder kalder sig messianske jøder efter det hebraiske Mashiah; heraf kommer vort Messias, som er det hebraiske forløb for Kristus.

Paulus og hans besøg i Jerusalem

Det er ikke helt let at kortlægge Paulus' rejser til Jerusalem, når man både skal tage hensyn til Lukas' oplysninger i Apostlenes Gerninger og Paulus' egne oplysninger i Gal kap. 2.

✂

jule

konkurrence 6

Ordet kristen findes kun en gang mere i Apostlenes Gerninger. I hvilket kapitel?

Det rigtige svar er:

Indsendt af:

Adresse

Alle kuponer - mindst otte af de ialt ti - indsendes samlet i en kuvert til Kristeligt Dagblad, Fanøgade 15, 2100 København Ø inden 31.12.1995.

Udsendelsen af Barnabas og Saulus

ApG 13,1-3:

I menigheden i Antiokia var der profeter og lærere, nemlig Barnabas og Simeon, der blev kaldt Niger, Lukius fra Kyrene, Manaen, der var plejebroder til landsfyrsten Herodes, og Saulus. Og mens de holdt gudstjeneste og fastede, sagde Helligånden: »Udtag Barnabas og Saulus til det arbejde, jeg har kaldet dem til.« Da de havde fastet og bedt og lagt hænderne på dem, sendte de dem afsted.

AF KAI KJÆR-HANSEN

Præsentationen af de tre personer, der skal involveres i den første missionsrejse, er allerede givet af Lukas (12,25), men kun de to hovedpersoner, Barnabas og Saulus, kaldes af Helligånden til opgaven - interessant nok præciseres deres opgave ikke nærmere. Måske antydes hermed, at det er noget, Helligånden nok skal finde ud af - langs ad vejen (se fx 8,26; 10,5-6.19).

På det sted, hvor disciplene først blev kaldt kristne, nemlig i Antiokia (11,26), indledes nu en organiseret og systematisk kristen »ydre-mission«:

- den skyldes ikke en forfølgelsessituation - som i kap. 8

- den skyldes ikke et ekstraordinært indgreb fra Guds side.

Det er den første planlagte mission, hvor en menighed beslutter at udsende missionærer, der skal forkynde Jesus på steder, hvor budskabet om ham aldrig tidligere har lydt, ja, til verdens ende (1,8).

Menigheden involveres i beslutningsprocessen, og Helligånden gør brug af personer, men focus sættes på, at det er Helligånden, der udtales, og menigheden, der udsender.

Udvælgelsen

- angår de bedste i menigheden, toppen af lederskabet

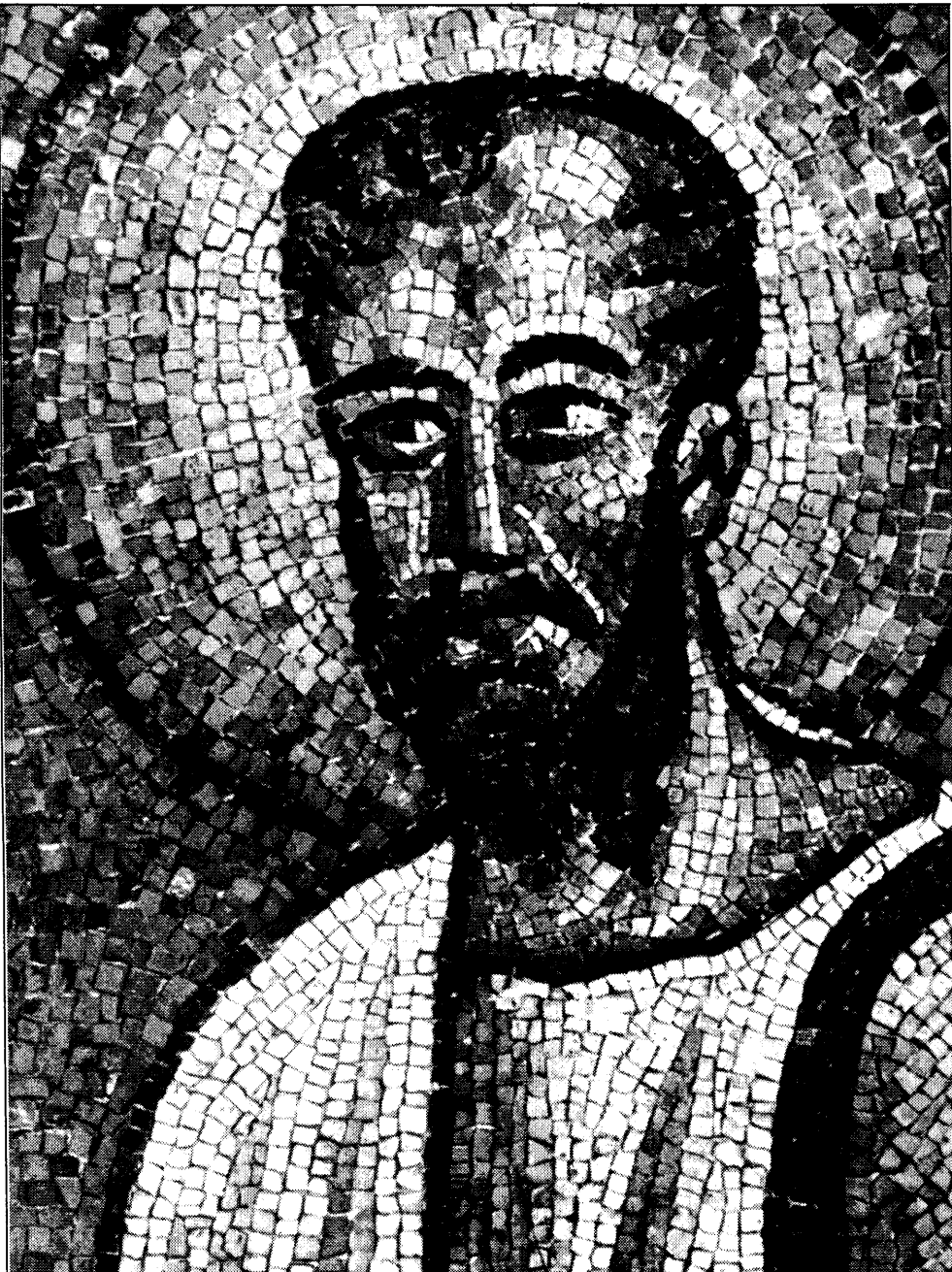
- sker i en gudstjenstlig ramme og bliver hele menighedens anliggende

- finder sted under stærk åndelig koncentration - bøn og faste - og får et synligt udtryk ved håndspåleggelsen.

Det egentlige grundled er Helligånden. Lukas hamrer det fast: Mission er Helligåndens sag. I Helligåndens sag er mennesker involveret - naturligvis!

De såkaldte tre missionsrejser

Det er almindeligt at tale om Paulus' tre missionsrejser. I denne bog benyttes også denne betegnelse, selv om den kan give et lidt misvisende billede af Paulus' virksomhed. Den passer måske bedst på den første rejse. Når han må rejse hurtigt videre, skyldes det undertiden ydre omstændigheder og modstand mod hans virksomhed. Men også på den første rejse, vender han på hjemturen tilbage til nogle af de menigheder, han har grundlagt på udturen. På den anden rejse opholder han sig 18 mdr. i Korinth og på den tredje rejse 2-3 år i Efesos. Den rejsende Paulus er altså ikke så omflakkende, som en overfladisk læsning kunne forlede én til at tro. Han grundlægger ikke blot menigheder i by efter by, men i nogle centrale byer grundfæster han de nye menigheder over en længere periode.

»Jeg skammer mig ikke ved Evangeliet«, skriver apostelen Paulus bl.a. i brevet til romermenigheden. Her et portræt fra 400-tallet af Paulus, som findes i den italienske by Ravenna.

Dette gælder vel også Danmarks »storbyer«, selv om alle bortset fra København er »landsbyer«, når man eller i den store verden taler om storbyer.

Måske er det på tide, at kristne tager ved lære af Paulus' strategi.

Overvej

- vigtigheden af, at byer evangeliseres
- hvordan bykulturen smitter af på landbefolkningen
- at man må kunne li' sin by for at bringe evangeliet til den
- hvordan man kan lære sin by og dens befolkningsgrupper at kende ved at kortlægge den; for hvem er det, der bor i den, og hvad er deres problemer?

I Romerbrevet skriver Paulus: »For jeg skammer mig ikke ved evangeliet; det er en Guds kraft til frelse for enhver, som tror, både for jøder, først, og for græker« (Rom 1,16).

På sine rejser taler han både til »jøder og grækere«. Men strategien er først at gå til jøderne. Han opsøger dem i deres synagoger.

1. Jøderne, Guds udvalgte folk, skal først have evangeliet forkyndt. Dette »først« hænger sammen med frelseshistorien. Gud har givet løfter til Israel. Disse er opfyldt i jøden Jesus og angår jøder (se 3,26).

2. I og med Paulus møder jøderne i synagogen, møder han også dér hedninger, der er velvilligt stemt over for jødedommen, enten proselytter eller gudfrygtige hedninger.

Lukas viser

- at både jøder og ikke-jøder tager imod evangeliet
- at både jøder og ikke-jøder afviser evangeliet.

At jøder mange steder afviser evangeliet, er *ikke* i sig selv en begrundelse for hedningemission. Den ligger allerede i Guds gamle missionsbefaling (se 14,47).

Først til byerne

Paulus var ikke bange for at gå ind i byerne, som nogle moderne kristne er det. Tværtimod henlægges store dele af hans virksomhed til byerne, bl.a. storbyen Korinth og Efesos, hovedstaden i provinsen Asien. Strategien er, når byerne er evangeliserede, vil de omliggende områder også blive påvirket heraf.

Senere mission - helt op til vor egen tid - har ofte vist en vis skræk for at gå ind til byerne med alle de kloaker, der findes dér. Der er så dejligt ude på landet! Dette gælder også ydremission. Til en vis grad foregår den stadig blandt landbefolkningen. Millionere i storbyerne svigtes ofte.

✂

jule

konkurrence 7

I hvilket kapitel i Apostlenes Gerninger fortælles der om Paulus første besøg i Korinth?

Det rigtige svar er:

Indsendt af:

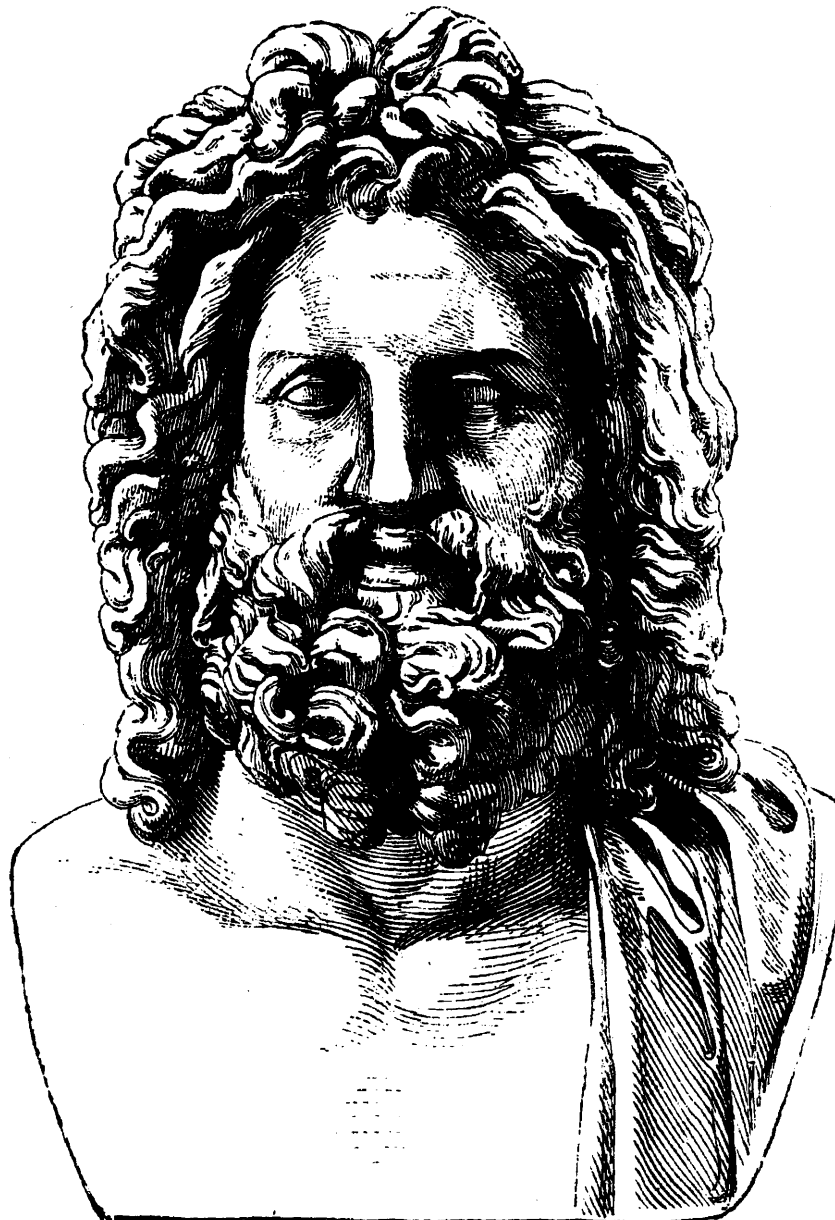
Adresse

Alle kuponer - mindst otte af de ialt ti - indsendes samlet i en kuvert til Kristeligt Dagblad, Fanøgade 15, 2100 København Ø inden 31.12.1995.

Folke- opstand i Lystra

ApG 14,11-18:

Da folk så, hvad Paulus havde gjort, råbte de højt på lykaiosnisk: »Guderne er i menneskeskikkelse kommet ned til os!« Og de kaldte Barnabas Zeus og Paulus Hermes, fordi det var ham, der førte ordet. Præsten ved Zeustemplet uden for byen kom hen til byporten med tyre og kranse og ville ofre sammen med folkemængden. Da apostlene Barnabas og Paulus hørte det, flængede de deres kapper, styrtede ind i folkemængden og råbte: »Mennesker dog! Hvorfor gør I det? Vi er jo mennesker ligesom I. Vi forkynder, at I skal vende om fra disse tomme guder til den levende Gud, som har skabt himlen og jorden og havet med alt, hvad de rummer. I tidligere tider har Gud ladet alle hedninger gå deres egne veje, og alligevel har han vidnet om sig selv gennem sine velgerninger ved at give jer regn fra himlen og frugtbare årstider, ved at mætte jer og ved at fylde jeres hjerter med glæde.« Med disse ord fik de med nød og næppe folk fra at ofre til dem.

Helbredelse af en lam, får befolkningen i Lystra til at kalde Paulus for Zeus (billedet) - den højeste gud i den græske mytologi.

Den jødiske kong Agrippa I er i Apostlenes Gerninger tegnet som et advarende eksempel på, at man ikke skal spille gud (se 12,18-23).

Overvej

- hvad det betyder, at mennesket er skabt i Guds billede (1 Mos 1,26-27), men ikke er Gud

- at skabningen skaber sig over for Skaberens, når den forsøger at spille gud; find eksempler

- hvordan nogle mennesker i dag spiller guder og forventer af andre, at disse parerer ordrer fra dem, som om de var guder.

På helbredelsen af den lamme mand (14,8-10) reagerer folk i Lystra med at betragte Paulus og Barnabas som guder. Har de kendt legenden om tidligere tiders afvisning af guderne, ønsker de ikke, at det skal gentage sig. Nu byder de missionærerne velkomne som guder - men på en for jøder ugudelig, blasfemisk måde.

Alt sker på deres egen dialekt, som missionærerne åbenbart ikke forstår, så det varer noget, før det går op for Barnabas og Paulus, hvad folk siger, og hvad de er i færd med at gøre.

Barnabas kaldes Zeus - den højeste gud i den græske gudeverden.

Paulus, som førte ordet, kaldes Hermes - gudernes talsmand.

Først når ypperstepræsten for Zeustemplet gør klar til at ofre, går situationens alvor op for apostlene:

De handler visuelt ved at flænge deres kapper som tegn på forfærdelse over at blive inddraget i en gudsbespottelig offerhandling.

De handler med ord, idet de styrter ind i folkemængden og forklarer sagens rette sammenhæng.

Talen, der følger, skal læses i sammenhæng med den længere tale - også til ikke-jøder - på Areopagos i Athen (17,22-31). I Lystra tales der til uoplyste hedninger; i Athen til oplyste. Uoplyste eller oplyste: i Guds frelseshistorie er et »før« afløst af et »nu«. Nu gælder det omvendelse til Israels Gud for alle.

Gudernes besøg i Lystra

Den romerske forfatter Ovid (43 f.Kr.-17 e.Kr.) fortæller en frygisk legende, som sandsynligvis har været i omløb i Lystra - og som sætter missionærernes oplevelse i Lystra i relief.

Engang besøgte guderne Zeus og Hermes disse områder. De vandrede omkring i menneskeskikkelse, men blev afvist af alle, når de bad om at få lov til at overnatte hos folk. Til sidst kom de til et fattigt gammelt par, Filemon og Baukis, som modtog dem og beværtede dem og gav dem husly. Mens de spiste og drak, gjorde guderne et mirakel, idet vinen ikke slap op, uanset hvor meget de drak af den. De folk, som havde afvist guderne, blev straffet og omkom ved en oversvømmelse. Det gamle par blev derimod belønnet. Deres lille hus blev forvandlet til et tempel, hvor de gjorde tjeneste til deres dages ende.

Overvej rimeligheden i folks reaktion på helbredelsen af den lamme (14,8-10), hvis de har haft denne legende i baghovedet.

Tyre og krans (v.13)

De gamle grækere ofrede for-

skellige slags dyr; det almindeligste var får, det fornemste okser. Det bedste var altså ikke for godt til »guderne« Barnabas og Paulus. Ofringen til dem må tænkes at skulle finde sted på Zeustemplets alter.

I forbindelse med ofringer blev offerdyrene ført i procesion hen til templet. I processionen deltog også kransbærere. Disse kransesmykkede offerpræsterne sig med, før de foretog ofringen. Undertiden blev også offerdyrene bekransede.

Når mennesker spiller guder...

I GT er der et skarpt skel mellem Gud, som er Skaberen, og mennesket, der er skabt. Anderledes var det for de stoiske filosoffer i Athen. I flere af østens religioner samt i nyreligiøse bevægelser udviskes ofte skellet mellem det guddommelige og mennesket.

jule

konkurrence 8

I hvilket kapitel i Apostlenes Gerninger omtales Barnabas første gang?

Det rigtige svar er:

Indsendt af:

Adresse

Alle kuponer - mindst otte af de ialt ti - indsendes samlet i en kuvert til Kristeligt Dagblad, Fanøgade 15, 2100 København Ø inden 31.12.1995.

ApG 15,36-41

Nogen tid efter sagde Paulus til Barnabas: »Lad os vende tilbage og besøge brødrene i alle de byer, hvor vi har forkyndt Herrens ord, og se, hvordan de har det.«

Barnabas ville også tage Johannes, som kaldtes Markus, med, men Paulus fandt det ikke rigtigt at tage en med, der havde forladt dem i Pamfylien og ikke deltaget i arbejdet sammen med dem. Det førte til bitter uenighed, så deres veje skiltes. Barnabas tog Markus med og sejlede til Cypern, men Paulus valgte Silas, og efter at brødrene havde overgivet ham til Herrens nåde, tog han af sted. Han rejste

AF KAI KJÆR-HANSEN

Som beretningen står, drejer problemet sig om uenighed i bedømmelsen af en person. Var Johannes Markus egnet eller uegnet til at deltage i den anden rejse, når han havde forladt dem på den første? (13,13). Grunden til, at han havde forladt dem, angives ikke af Lukas (13,13).

Af Lukas teologiseres problemet heller ikke. Han tager ikke engang direkte stilling til spørgsmålet. Af Lukas' fremstilling af striden

fritages Paulus ikke for sin andel i den ulyksalige strid - i hvert fald er det et åbent spørgsmål - men Paulus' forbindelse til menigheden i Antiokia påvirkes ikke af den viser Lukas, at der er mere at sige om de troende i den første menighed, end at de altid var »ét hjerte og sind« (4,32; jf beretningen om Ananias og Safira i 5,1-11).

Nogle fortolkere lader sig ikke nøje med Lukas' forklaring, men vil se en dybere teologisk uenighed, som Lukas så har skjult for sine læsere. De hævder, at Markus og Barnabas har været teologisk uenige med Paulus, hvad angår spørgsmålet om hedningekristnes forhold til loven. Dette passer ikke godt til, hvad der siges i 15,22.32.

Bitter uenighed

Det er som at komme fra den

ene verden til den anden. I afsnittet forud i kap. 15 er der ført dybtgående teologiske samtaler om hedningers forhold til loven; resultatet, man nåede frem til, skabte epoke; det har stadig betydning for os ikke-jøder, der lever ved indgangen til det 21. århundrede.

Og nu - endda lige forud for et evangelisationsfremstød - diskuterer man et lille personspørgsmål - om Johannes Markus, hvilket fører til »bitter uenighed« mellem Barnabas og Paulus. Uenighed mellem fjender eller mellem folk, der ikke kommer hinanden

ved, er én ting. Noget andet er uenighed mellem nære venner, for slet ikke at tale om uenighed mellem venner, der deler samme tro og kæmper for samme sag. Sådan var det mellem Barnabas og Paulus:

Barnabas tog sig af Paulus, da man i Jerusalem ikke troede på alvoren af hans omvendelse (9,26-27)

Barnabas havde hentet Paulus i Tarsus, hvorefter de to havde arbejdet sammen i et år i Antiokia (11,25-26)

Barnabas og Paulus havde udført en opgave sammen i Jerusalem (11,30; 12,25)

Barnabas og Paulus var sammen blevet udtaget af Helligånden til missionsarbejdet (13,2)

Barnabas og Paulus havde

Uenigheden mellem Barnabas og Paulus

Paulus og Barnabas modtages af befolkningen i Lystra, som om de var guder. Maleri af hollænderen Jan Gaspar Bleker fra 1638.

stået sammen for evangeliets sag på den første missionsrejse (13,4-14,28)

Barnabas og Paulus var af menigheden i Jerusalem blevet overdraget opgaven med at gøre aposteldekretet kendt (15,22).

Ingen af de to kampaner skal roses! Den eneste, der skal roses, er Lukas, fordi han ikke skjuler denne uoverensstemmelse. Man kunne måske have ønsket, at han havde været endnu mere detaljeret. For hvordan klarede de at leve med den uenighed?

Hvad sagde Barnabas på Cypern til de troende, nu når Paulus ikke var med på hans rejse?

Og hvad sagde Paulus til de troende i det sydlige Lilleasien, nu når Barnabas ikke var med på hans rejse?

Hvordan påvirkede denne bitre uenighed deres frimodighed, når de forkyndte evangeliet?

Hvordan kunne de tale om fred og fordragelighed til andre, når der mellem dem selv bestod et bittert modsætningsforhold, som ikke var blevet løst?

Og sådan kunne man blive ved.

Det kan imidlertid iagttages, at kontroversen *ikke* hindrede hverken Barnabas eller Paulus i at være aktive for Jesu sag. De skal ikke roses for deres strid, men derfor kan man nu alligevel godt finde en slags »bagvendt opbyggelse« i deres uoverensstemmelse. Den smadrer nemlig enhver forestilling om

at der findes en guldalder i den apostoliske epoke, en guldalder uden vanskeligheder, synd og personstridigheder

at evangeliet kun kan forkyndes af perfekte mennesker, der for egen del har orden på alle forhold, også til deres nærmeste.

Overvej de nævnte iagttagelser og find eksempler på tilsvarende problemer fra egen erfaringsverden.

Snakken om en guldalder

Snakken om en guldalder, hvad enten den angår den apostoliske tidsalder eller andre opgangstider for evangeliet, bruges undertiden til at sætte en kontrast op mellem »de gode gamle dage« og ens egen tid, som pr. definition er

de dårlige dage. Og så sætter man sig til at pibe over, hvor vanskelige kår evangeliet og man selv har. Langt bedre er det én gang for alle at erken

de, at enhver tidsalder har sine problemer og udfordringer. Piberi kommer man almindeligvis ikke langt med, hvis evangeliet skal udbredes.

Overvej påstanden, at alle dage er

vanskelige dage, og at man ikke skal fortægne virkeligheden ved at hævde, at i »de gode gamle dage« var alt lettere.

✂

jule

konkurrence 9

I hvilket kapitel i Apostlenes Gerninger beskrives Paulus' og Barnabas' første besøg på Cypern?

Det figtige svar er: _____

Indsendt af: _____

Adresse _____

Alle kuponer - mindst otte af de ialt ti - indsendes samlet i en kuvert mærket »julekonkurrence« til Kristeligt Dagblad, Fanøgade 15, 2100 København Ø inden 31.12.1995.

Paulus'

forsvarstale

til folket

ApG 22,1-5

»Brødre og fædre, hør, hvad jeg nu har at sige til mit forsvar!« Da de hørte, at han talte til dem på hebraisk, blev der endnu mere ro. Og Paulus sagde:

»Jeg er jøde, født i Tarsus i Kilikien, opvokset her i byen, uddannet grundigt i den fædrene lov ved Gamaliels fødder, brændende af iver for Gud, ligesom I alle er det i dag.

Jeg har forfulgt denne Vej med død og drab, både mænd og kvinder fik jeg anholdt og sat i fængsel.

Det kan ypperstepræsten og hele ældsterådet bevidne. Fra dem fik jeg breve med til brødrene, og jeg rejste til Damaskus for at fængsle folk også dér og føre dem til Jerusalem, så de kunne få deres straf.

AF KAI KJÆR-HANSEN

Om Paulus' omvendelse har Lukas allerede fortalt i kap. 9. Nu gengives historien på Paulus' læber, i første person, sådan som det også er tilfældet i kap. 26 over for den jødiske kong Agrippa. På visse punkter er det her i kap. 22 en forkortet udgave i forhold til kap. 9, på andre punkter en udvidet. Placering og de forskellige tilhørere forklarer forskellene. Her i kap. 22 fokuseres på Paulus' jødiskhed over for jødiske tilhørere, og det betones, at det er jødernes Gud, der står bag Paulus' virksomhed.

Paulus, der havde bifaldet mordet på Stefanus, begynder sit forsvar på samme måde som Stefanus, nemlig med et »Brødre og fædre« på sine læber (jf 7,2). Dengang - på Stefanus' tid - forfulgte han Vejen. Nu tilhører han selv Vejen. Hans forsvar er et vidnesbyrd, hvor han fortæller om sig selv, og om hvad Gud har gjort for ham. Hvis han har haft til hensigt at komme mere direkte ind på anklagepunkterne (se 21,28), lykkes det ikke for ham. Han afbrydes nemlig i sin tale (se v.22). Ifølge Lukas har han åbenbart sagt nok.

Et portræt af Paulus

Han var kendt som »Paulus fra Tarsus« (9,11;21,39;22,3).

Den geografiske bestemmelse »fra Tarsus« svarer til, at Jesus kaldes »fra Nazaret« (22,8). »Fra Tarsus«, antyder, at Paulus i voksen alder har bevaret forbindelsen med sin fødeby (jf 9,30;11,25) og sin fødeegn, den romerske provins Kilikien (jf 15,23.41 Gal 1,21). Paulus' virksomhed som Jesus-troende i Tarsus, før Barnabas hentede ham til Antiokia (11,25), er et lukket kapitel i Paulus' liv.

Tarsus betegner Paulus som »en ikke ukendt by« (21,39). Deri har han ret. Tarsus var netop på Paulus' tid kendt for sine filosofiske skoler og var et anerkendt lærdomscenter. Det var imidlertid ikke her, men i Jerusalem, han fik sin jødiske grunduddannelse, bortset fra at han med modermælken fik sit græske sprog i Tarsus (21,37).

Paulus' borgerskab i Tarsus må ikke forveksles med hans romerske borgerskab. I sin fødeby havde han græsk borgerskab. Der findes tilstrækkeligt materiale til at godtgøre, at jøder kunne have fuldt borgerskab i en græsk by uden at gå på akkord med deres jødiske tro. Det samme kan siges om jødernes romerske borgerskab.

Ikke uden stolthed fortæller han den romerske kommandant om sit græske borgerskab - på græsk, og uden at jøderne hører det (21,37-39).

Paulus' omvendelse på vejen til Damaskus. Han har netop hørt Jesu stemme sige: Saul, Saul, hvorfor forfølger du mig - og er blevet blind. En fresko af Michelangelo i det Sixtinske Kapel.

Paulus' familie vides der ikke meget om; det er uvist, om de har sendt Paulus til Jerusalem alene, eller om hele familien er flyttet dertil. At han »stammer fra farisæerne« (23,6), betyder næppe, at hans familie var af farisæisk observans, snarere at han var elev af farisæerne.

Opvokset i Jerusalem.. Sin opvækst har Paulus fået i Jerusalem. Hvornår han kom hertil, vides ikke, ligesom hans fødselsår heller ikke vides med bestemthed; i begyndelsen af 30'erne betegnes han som »en unge mand« (se 7,58). Det er muligt, at sproget i hjemmet har været græsk. Kendskab til græsk kultur har han kunnet få i Jerusalem; farisæerne var ikke uberørt af den.

Uddannet ved Gamaliels fødder. Han har fået sin uddannelse »i den fædrene lov« (22,3) af rabbi Gamaliel I, en af de meste respekterede farisæere i det første århundrede - og allerede omtalt i 5,34-39. Mens læreren Gamaliel havde vist sig som en fredens mand over for Jesus-bevægelsen, blev Paulus en stridens mand. Om Paulus senere blev medlem af Sanhedrin, er muligt, selv om det ikke kan bevises utvetydigt. Farisæer er Paulus (23,6), hvilket for ham er en

positiv betegnelse, så positiv, at han ikke som Jesus-troende opfattede sig som eks-farisæer, men ægte farisæer.

Jeg er farisæer

For moderne læsere kan det synes aldeles ubegribeligt, at den Jesus-troende Paulus kan kalde sig selv »farisæer«. Det hænger sammen med, at ordet i en moderne sammenhæng ofte er ensbetydende med »hykler«. Sådanne bitoner havde det ikke på Paulus' tid. Farisæerne tog deres gudstro alvorligt.

For de fleste ville det have været forståeligt, hvis Paulus havde brugt fortidsformer og sagt: »Jeg var farisæer og stammede fra farisæerne, men nu er jeg...«

Men Paulus bruger nutidsformen: »Jeg er farisæer...« For ham er det hverken et meningsløst udsagn eller alene udtryk for en taktisk manøvre. Han betragter sig ikke som eks-farisæer, lige så lidt som han betragter sig som eks-jøde, efter han er kommet til tro på Jesus.

Hermed får Lukas understreget en vigtig pointe: Paulus er en lovtro jøde, egentlig er han den eneste ægte jøde i rådsforsamlingen; de andre er ikke ægte jøder; man fristes

til at sige: ikke engang ægte farisæere!

Paulus og Luther

Martin Luther sled og stred med sig selv og sin synd og

sin Gud forud for sin »omvendelse«. Som Lukas fortæller det, havde Paulus det anderledes. Han mente, at han kæmpede Guds sag ved at forfølge dem, der holdt sig til Vejen - dvs. Jesus-bevægelsen.

Overvej forskellene mellem Paulus og Luther i tiden op til, at troen brød frem - find en Luther-biografi frem! at man ikke skal konkurrere på størrelsen af syndserkendelse for at få en mere »rigtig« omvendelse.

Der er ikke noget galt i at være »farisæer« eller »missionsmand« eller »grundtvigianer« - bare man er Jesus-troende!

Dette er sidste afsnit i Kristeligt Dagblads julekonkurrence.

✂

Jule

konkurrence 10

I hvilket kapitel i Apostlenes Gerninger omtales Saulus/Paulus første gang ved navn?

Det rigtige svar er: _____

Indsendt af: _____

Adresse _____

Alle kuponer - mindst otte af de ialt ti - indsendes samlet i en kuvert mærket »julekonkurrence« til Kristeligt Dagblad, Fanøgade 15, 2100 København Ø inden 31.12.1995.

Rejsen i apostlenes fodspor

Mange fulgte julekonkurrencens opfordring og tog med på en spændende rejse i de bibelske skrifter. Her bringes spørgsmål og svar

KD 3/1-1996

Julekonkurrencens vindere

Blandt de mange besvarelser i Kristeligt Dagblads julekonkurrence, som er strømmet ind på redaktionen mellem jul og nytår, er følgende blevet udtrukket som vindere:

1. præmien, en bibel i luksusudgave, ægte skind med guldsnit og registerudskæring, blev vundet af:
Ulla Jepsen, Lykkesgårdsvej 56, 9210 Aalborg SØ

2. præmier, fem Bibler illustreret af Bodil Kaalund, blev vundet af:

Vagn Bertelsen, Haderslevvej 40, 6070 Christiansfeld
Frode Nielsen, Tingvej 1, Varpelev, 4672 Klippinge
Johs. Nielsen, Stentofte 49, 9520 Skørping
Davidsen, Enebærvej 2, 7500 Holstebro
Jens Verner Kristensen, Skelvangsvej 1, 8983 Gjerlev

3. præmier, 20 eksemplarer af Kai Kjær-Hansens studieudgave til Apostlenes Gerninger, blev vundet af:

A.P. Ryttersgaard, Grummesgårdsparken 5, Nr. Nissum, 7620 Lemvig

Inge Møller, Engblommevej 55, 2400 København NV

Jørgen Christensen, L. Bojsensvej 8, 9300 Sæby

Debel, Sørkelvej 29, 8882 Fårvang

Poul Gerhardt Enevoldsen, Engdalsvej 63 B, 1. th. 8220 Brabrand

Martha Nielsen, Åvej 11 A, 4440 Mørkov

Niels Maagaard, Fjællebrovej 50, 6070 Christiansfeld

Torben Roel, Østergårdsstræde 7, 4772 Langebæk

Henrico D., Andersen, Tømmerpldsen 3, 4230 Skælskør

Ellen A. Gregersen, Torvevej 22, 7741 Frøstrup

John Nielsen, Nørskovvej 4, 7600 Struer

Johs. Kirkegaard, Tjørnebakken 12, 4291 Ruds-Vedby

Th. Kristensen, Brinken 41, Strøby Egede, 4600 Køge

Henning Juhl, Parkalle 45, 6880 Tarm

Ib Brogård Andersen, Ho Bugtvej 51, 6852 Billum

Karen J. Jensen, L. Skovvej 3, 9940 Byrum, Læsø

Grete Jensen, Dalbovej 2, 3600 Frederikssund

Grete Nielsen, Fyrhøjvej 15, 2800 Lyngby

Birte og Erik Elnebo, Mosedraget 19 B, 2730 Herlev

Emil Bach, Hvidkjærvej 13, 7000 Fredericia

Vi ønsker tillykke og sender præmierne til vinderne i de kommende dage.

Et af de centrale temaer i Apostlenes Gerninger, udbredelsen af evangeliet om Jesus Kristus, her illustreret af kunstneren Bodil Kaalund; en af illustrationerne i den flotte bibeludgave, som er julekonkurrencens 2. præmie.

Igen i 1995 har mange læsere brugt Kristeligt Dagblads julekonkurrence som anledning til at søge i Bibelen - først og fremmest i Apostlenes Gerninger, som julekonkurrencen i 1995 var bygget over. Hvert af de 10 afsnit, der alle er uddrag af Kai Kjær-Hansens studieudgave til Apostlenes Gerninger, udgivet af Det Danske Bibelselskab, munde de ud i et spørgsmål. Vi bringer her de 10 spørgsmål og de 10 rigtige svar (i parentes) og siger tak til alle, som deltog og tillykke til de heldige vindere.

1. spørgsmål: I hvilket kapitel i Lukasevangeliet omtales Theofitus også? (Kap. 1)

2. spørgsmål: I hvilken bog i Bibelen omtales første gang pagterne med Noa og Abraham? (1. mosebog)

3. spørgsmål: Lovbryderen i v. 23 er Pontius Pilatus. I hvilket kapitel i Lukasevangeliet stilles Jesus for Pilatus? (Kap. 23)

4. spørgsmål: I hvilket kapitel i Apostlenes Gerninger omtales det, at menigheden er

vokset til omkring fem tusinde? (Kap. 4)

5. spørgsmål: I hvilket kapitel i Apostlenes Gerninger omtales Stefanus' død? (Kap. 7)

6. spørgsmål: Ordet kristen findes - foruden ApG 11,26 - kun een gang mere i Apostlenes Gerninger. I hvilket kapitel? (Kap. 26)

7. spørgsmål: I hvilket kapitel i Apostlenes Gerninger fortælles der om Paulus'

første besøg i Korinth? (Kap. 18)

8. spørgsmål: I hvilket kapitel i Apostlenes Gerninger omtales Barnabas første gang? (Kap. 4)

9. spørgsmål: I hvilket kapitel i Apostlenes Gerninger beskrives Paulus' og Barnabas' første besøg på Cypern? (Kap. 13)

10. spørgsmål: I hvilket kapitel i Apostlenes Gerninger omtales Saulus/Paulus første gang ved navn? (Kap. 7)